PIERWSZA ŁAWKA · ZESTAW KART PRACY · JĘZYK POLSKI · KLASA 6

Dział 7. Tekst popularnonaukowy i publicystyczny

Tekst popularnonaukowy, publicystyczny i reklamowy; temat i główna myśl; informacje ważne i drugorzędne; fakt i opinia; słownictwo neutralne i wartościujące; argumenty rzeczowe i emocjonalne; środki perswazji w reklamie. Sześć kart pracy: teoria z przykładami, ćwiczenia, utrwalenie, zastosowanie i dwa równoległe sprawdziany – z pełnym kluczem odpowiedzi.

Karta	Temat	Zadania
1	**Tekst popularnonaukowy i publicystyczny – najważniejsze wiadomości** Teoria w pigułce, przykłady i rozgrzewka	5 zad. 12 pkt
2	**Tekst popularnonaukowy i publicystyczny – ćwiczenia podstawowe** Sprawdzam, czy rozumiem podstawy	4 zad. 19 pkt
3	**Tekst popularnonaukowy i publicystyczny – utrwalenie** Zadania o wyższym poziomie trudności	4 zad. 18 pkt
4	**Tekst popularnonaukowy i publicystyczny – w praktyce** Tekst, źródło, doświadczenie lub sytuacja z życia	4 zad. 19 pkt
5	**Sprawdzian: Tekst popularnonaukowy i publicystyczny – grupa A** 20 minut · 18 pkt	4 zad. 18 pkt
6	**Sprawdzian: Tekst popularnonaukowy i publicystyczny – grupa B** 20 minut · 18 pkt	4 zad. 18 pkt

Jak korzystać z zestawu

- Karta 1 zawiera najważniejsze wiadomości i przykłady – od niej warto zacząć.
- Karty 2–4 to ćwiczenia podstawowe, utrwalenie oraz zastosowanie wiedzy w tekście, na źródle lub w sytuacji z życia.
- Karty 5 i 6 to równoległe sprawdziany (grupa A i grupa B) z tymi samymi typami zadań i tą samą punktacją – gotowe na lekcję.
- Każda karta mieści się na osobnych stronach i ma własną punktację – można ją wydrukować osobno jako pracę domową, kartkówkę lub zastępstwo.
- Klucz odpowiedzi do wszystkich kart znajduje się na końcu zestawu. Wersja DOCX pozwala dowolnie edytować zadania.

Materiał oryginalny. Podstawa programowa 2017 w brzmieniu z 2024 r. (Dz.U. 2024 poz. 996). Pisownia według zasad od 1.01.2026. Do użytku własnego i pracy z własnymi uczniami.

Tekst popularnonaukowy i publicystyczny – najważniejsze wiadomości

Teoria w pigułce, przykłady i rozgrzewka

Imię i nazwisko: Data: Wynik: ..... / 12 pkt

Przypomnij sobie

- **Tekst popularnonaukowy** (rodzaj tekstu informacyjnego) przekazuje wiedzę naukową w prosty sposób. Pisze go znawca dla czytelników, którzy nie są specjalistami. Ma tytuł, często śródtytuły, przykłady, porównania i ciekawostki. Autor podaje przede wszystkim **fakty**.
- **Tekst publicystyczny** (np. artykuł w gazecie, komentarz, wpis na blogu) dotyczy ważnej, aktualnej sprawy. Autor przedstawia swoją **opinię** i chce przekonać do niej czytelnika. Łączy fakty z opiniami.
- **Tekst reklamowy** ma skłonić odbiorcę, żeby coś kupił albo z czegoś skorzystał. Używa **środków perswazji**, czyli sposobów przekonywania.
- **Temat** mówi, **o czym** jest tekst, np. sen delfinów. **Główna myśl** mówi, **co** autor chce nam przekazać o tym temacie, np. Delfiny śpią połową mózgu, bo muszą pamiętać o oddychaniu. Temat zapiszesz kilkoma wyrazami, główną myśl – całym zdaniem.
- **Informacje ważne** są potrzebne, żeby zrozumieć główną myśl. **Informacje drugorzędne** to szczegóły i ciekawostki – bez nich tekst nadal jest zrozumiały.
- **Fakt** to informacja, którą można sprawdzić (w encyklopedii, pomiarem): Delfin jest ssakiem. **Opinia** to czyjaś ocena, z którą można się nie zgodzić: Delfiny to najmilsze zwierzęta. Opinię zdradzają słowa: uważam, moim zdaniem, najlepszy, wspaniały, niestety.
- **Słownictwo neutralne** tylko nazywa (pies, samochód, nowy). **Słownictwo wartościujące** ocenia – dobrze albo źle (psisko, gruchot, rewelacyjny, okropny).
- **Argumenty rzeczowe** odwołują się do faktów i logiki (liczby, badania, doświadczenie). **Argumenty emocjonalne** odwołują się do uczuć (strachu, litości, dumy, chęci bycia modnym).
- **Środki perswazji w reklamie**: zwrot do odbiorcy (Ty też możesz!), tryb rozkazujący (Kup! Spróbuj!), pytania, słownictwo wartościujące i stopień najwyższy (najlepszy), obietnica (poczujesz się jak mistrz), liczby bez źródła (9 na 10 dzieci…), znana osoba lub ekspert, chwytliwe, rymowane hasło, prezent dołączony do produktu.
- **Czytaj krytycznie**. Zadaj pytania: Kto to napisał? W jakim celu? Co jest faktem, a co opinią? Czy podano źródło liczb? Czego reklama **nie** mówi?

Rodzaj tekstu	Cel	Po czym go poznasz
popularnonaukowy	przekazać wiedzę	fakty, liczby, wyjaśnienia, przykłady, prosty język

publicystyczny	przedstawić opinię o ważnej sprawie i przekonać do niej	fakty i opinie, zwroty „uważam”, „moim zdaniem”, pytania do czytelnika
reklamowy	skłonić do kupna lub skorzystania z usługi	hasło, tryb rozkazujący, obietnice, stopień najwyższy

Fakt, opinia, perswazja

fakt: Delfin jest ssakiem.

opinia: Delfiny to najmilsze zwierzęta.

tekst publicystyczny – artykuł w gazecie

reklama: Kup! Spróbuj!

Przykłady z wyjaśnieniem

Przykład 1. Temat czy główna myśl: „Nietoperze nie są ślepe, a w ciemności pomaga im echo”?
To główna myśl – całe zdanie mówi, co autor chce przekazać. Temat to: orientacja nietoperzy w ciemności.

Przykład 2. Fakt czy opinia: „Hulajnoga Śmigacz X7 waży 8 kg. To najwspanialsza hulajnoga na świecie!”
Pierwsze zdanie to fakt – można je sprawdzić, ważąc hulajnogę. Drugie to opinia: słowo „najwspanialsza” wyraża ocenę. (Nazwa hulajnogi jest wymyślona.)

Przykład 3. Jakie środki perswazji zawiera hasło: „Soczkomoc – sok, który daje moc!”?
Obietnicę (sok „daje moc”) i chwytliwe, rymowane hasło. Brakuje faktów: nie wiemy, ile w nim owoców i cukru. (Nazwa soku jest wymyślona.)

Zadania

1 **Połącz rodzaj tekstu z jego celem. Wpisz litery.** ___ / 3 pkt

1. tekst popularnonaukowy
2. tekst publicystyczny
3. tekst reklamowy

a) skłania do kupna lub skorzystania z usługi
b) przekazuje wiedzę w prosty sposób
c) przedstawia opinię autora o ważnej sprawie

1 ____ 2 ____ 3 ____

2 **Oceń, czy zdanie to fakt, czy opinia. Zaznacz właściwe słowo.** ___ / 4 pkt

1. Wisła jest najdłuższą rzeką w Polsce.	**fakt**	**opinia**
2. Wisła to najpiękniejsza rzeka świata.	**fakt**	**opinia**
3. Kraków leży nad Wisłą.	**fakt**	**opinia**
4. Nad Wisłą najlepiej spędza się wakacje.	**fakt**	**opinia**

Tekst popularnonaukowy i publicystyczny – ćwiczenia podstawowe

KARTA 2/6

Sprawdzam, czy rozumiem podstawy

Imię i nazwisko: Data: Wynik: ..... / 19 pkt

Pamiętaj: fakt: Delfin jest ssakiem.

1 Przeczytaj tekst. Wykonaj zadania. ___ / 7 pkt

Skąd się bierze tęcza?

(1) Tęczę widzimy, gdy świeci słońce, a w powietrzu unoszą się krople wody, np. zaraz po deszczu. (2) Światło słoneczne wydaje się białe, ale składa się z wielu barw. (3) Gdy promień wpada do kropli, załamuje się i rozszczepia na kolory: czerwony, pomarańczowy, żółty, zielony, niebieski, indygo i fioletowy. (4) Każda kropla działa jak mały pryzmat. (5) Aby zobaczyć tęczę, trzeba stanąć tyłem do słońca. (6) Najpiękniejsze tęcze pojawiają się latem, po burzy.

Tekst przygotowany do zestawu

1.1 Jaki to rodzaj tekstu? ___ / 1 pkt

A. literacki (opowiadanie)
B. popularnonaukowy
C. reklamowy
D. publicystyczny

1.2 Zapisz temat tekstu. ___ / 1 pkt

1.3 Zapisz główną myśl tekstu jednym zdaniem. ___ / 2 pkt

1.4 Wypisz numer zdania, które jest opinią. ___ / 1 pkt

1.5 Oceń prawdziwość zdań. Zaznacz P albo F. ___ / 2 pkt

1. Według tekstu światło słoneczne składa się z wielu barw.	P	F
2. Według tekstu tęczę widać, gdy stoimy twarzą do słońca.	P	F

PIERWSZA ŁAWKA

Sprawdzian: Tekst popularnonaukowy i publicystyczny – grupa A

KARTA 5/6

20 minut · 18 pkt

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 18 pkt

1 Przeczytaj tekst. Wykonaj zadania. ___ / 8 pkt

Jak śpią delfiny?

(1) Delfiny są ssakami, tak jak ludzie. (2) Nie mają skrzeli, więc oddychają powietrzem przez otwór na czubku głowy. (3) Co kilka minut muszą wypłynąć na powierzchnię, żeby nabrać powietrza. (4) Jak więc mogą spać? (5) Naukowcy odkryli, że podczas snu delfina odpoczywa tylko jedna połowa jego mózgu. (6) Druga połowa czuwa: pilnuje oddychania i ostrzega przed niebezpieczeństwem. (7) Po pewnym czasie połówki zamieniają się rolami. (8) Delfin podczas snu często ma jedno oko otwarte. (9) Moim zdaniem to jeden z najsprytniejszych pomysłów natury!

Tekst przygotowany do zestawu

1.1 Jaki to rodzaj tekstu? ___ / 1 pkt

A. publicystyczny
B. popularnonaukowy
C. literacki (legenda)
D. reklamowy

1.2 Zapisz temat tekstu. ___ / 1 pkt

1.3 Zapisz główną myśl tekstu jednym zdaniem. ___ / 2 pkt

1.4 Wypisz numer zdania, które jest opinią. ___ / 1 pkt

1.5 Oceń prawdziwość zdań. Zaznacz P albo F. ___ / 2 pkt

1. Według tekstu delfiny oddychają skrzelami.	P	F
2. Według tekstu podczas snu delfina jedna połowa mózgu czuwa.	P	F

1.6 Podaj numer zdania z informacją drugorzędną. ___ / 1 pkt

CO JESZCZE JEST W ŚRODKU

Tekst popularnonaukowy i publicystyczny – zestaw 6 kart pracy z kluczem i powtórką, klasa 6

Podgląd pokazał 6 z 19 stron. Pełna wersja: 19 stron A4, PDF do druku i DOCX do edycji.

- Karta 1: Tekst popularnonaukowy i publicystyczny – najważniejsze wiadomości – 5 zadań, 12 pkt
- Karta 2: Tekst popularnonaukowy i publicystyczny – ćwiczenia podstawowe – 4 zadania, 19 pkt
- Karta 3: Tekst popularnonaukowy i publicystyczny – utrwalenie – 4 zadania, 18 pkt
- Karta 4: Tekst popularnonaukowy i publicystyczny – w praktyce – 4 zadania, 19 pkt
- Karta 5: Sprawdzian: Tekst popularnonaukowy i publicystyczny – grupa A – 4 zadania, 18 pkt
- Karta 6: Sprawdzian: Tekst popularnonaukowy i publicystyczny – grupa B – 4 zadania, 18 pkt
  Karta 1 przypomina najważniejsze wiadomości z przykładami.

Kup pełną wersję – plik od razu na e-mail
pierwszalawka.pl/material/jezyk-polski-klasa-6-dzial-07-tekst-popularnonaukowy-i-publicystyczny-zestaw